

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-705/05
Бања Лука, 06.10.2006. године**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Стаке Гојковић, као председника вијећа, Петра Бајића, Стевана Савића, Горјане Попадић и Драгослава Лукића, као чланова вијећа, у правној ствари тужилаца млдб. С. П., кога заступа мајка, законска заступница С. П., и С. П., обоје из Т., које заступа Н. Р., адвокат из Т., против тужених С. Р. и С. Р., оба из Т., ради утврђења очинства, одлучујући о ревизији тужилаца против пресуде Окружног суда у Т. број Гж-160/04 од 21.6.2005. године, на сједници одржаној 06.10.2006. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужилаца се уважава, другостепена пресуда Окружног суда у Т. број Гж-160/04 од 21.6.2005. године преиначава се и суди:

Жалба тужених се одбија и пресуда Основног суда у Т. број П-281/00 од 03.5.2001. године потврђује.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Т., П-281/00 од 03.5.2001. године утврђено је да је предник тужених пок. С. Р., син В. ванбрачни отац млдб. тужиоца П. С. из Т. кога је 30.8.1995. године у Т. родила мајка тужиља П. С. из Т.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Т., Гж-160/04 од 21.6.2005. године жалба тужених је уважена, првостепена пресуда Окружног суда у Т., П-281/00 од 03.5.2001. године преиначена тако што је тужбени захтјев одбијен.

Тужиоци ревизијом побијају другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права са приједлогом да се побијана пресуда преиначи тако што ће се жалба тужених одбити и првостепена пресуда потврдити или да се побијана пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен, нити се Републички јавни тужилац изјаснио о поднесеној ревизији (чл. 390. ст. 3. Закона о парничном поступку "Службени лист СФРЈ", број 4/77 до 35/91, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 14/94 и 32/94 – даље: ЗПП).

Ревизија је основана.

Предмет спора је тужбени захтјев тужилаца млдб. П. С. и С. П. за утврђење да је предник тужених пок. Р. С. син В. ванбрачни отац млдб. тужиоца П. С., кога је 30.8.1995. године родила његова мајка тужиља С. П. из Т.

Наконведеног поступка првостепени суд је утврдио: да се тужиља С. П. (у даљем тексту: друготужиља) током љета 1994. године у Т. упознала са пок. Р. С., који је отац тужених, када се са њим почела забављати, а полне односе да су започели одржавати у септембру 1994. године и одржавали их све док није остала у другом стању; да се у то вријеме друготужиља није забављала са другим мушкарцем; да је након што је остала трудна о томе обавијестила пок. С. Р.,

који јој није знао рећи шта да одлучи и како није жељела да се изврши абортус да се са пок. С. виђала до марта 1995. године када су престали да се виђају, који је погинуо 12.8.1995. године а да је она млдб. тужиоца С. П. (у даљем тексту: првотужилац) родила 30.8.1995. године у Т.; да се тужени одређеном судском медицинском вјештачењу у Б. у Заводу за трансфузију крви и у Биолошком факултету у Б. који је одређен од првостепеног суда дана 25.02.2000. нису одазвали тужени ни блиски сродници пок. Р. С., привремени старалац Р. Р. стриц и В. Р., дјед тужених, а о рочишту су уредно обавјештени, на које су тужиоци приступили.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, при чему је посебно цијенио чињеницу да тужени, њихов стриц Р. Р. и дјед В. Р. нису приступили заказаном судско-медицинском вјештачењу у Б., изричито одбијајући да се изврши такво вјештачење, првостепени суд је удовољио тужбеном захтјеву.

Одлучујући о жалби тужених другостепени суд је пресудом Гж-283/01 од 25.9.2001. године одбио жалбу тужених и првостепену пресуду потврдио, а по ревизији тужених Врховни суд Републике Српске је рјешењем Рев-470/02 од 09.3.2004. године ревизију уважио, укинуо другостепену пресуду и предмет вратио другостепеном суду на поновно суђење у којем је указано на извођење судско-медицинског вјештачења ДНК-а методом уз присуство тужиоца, тужених и блиских сродника пок. Р. С., Р. Р., брата му и В. Р., оца пок. С., који су у жалби и ревизији предложили извођење овог доказа. Другостепени суд након што је друготужила обезбједила новчана средства за судско медицинско вјештачење примјеном наведене ДНК методе, дана 24.5.2005. године у Универзитетско клиничком центру С., Институту за микробиологију, паразитологији и имунологију, ДНК-а лабораторије у С. одредио судско медицинско вјештачење примјеном те методе, на које су приступили тужиоци и тужени, а нису приступили Р. и В. Р., који су уредно позвани, а о разлозима изостанка нису обавјестили суд, због чега судско-медицинско вјештачење није извршено. Током поступка код другостепеног суда одржана је расправа 21.6.2005. године на којој су се тужени изјаснили, а над којима је по рјешењу Центра за социјални рад у Т. од 23.3.2005. године престало старатељство стрица им Р. Р., да стриц им и дјед В. не желе „да чују за ову парницу ни за провођење доказа судско-медицинским вјештачењем јер је дјед В. стар 85 година“ па су предложили да се изврши есхумација тијела пок. С. Р. али да немају средстава за трошкове есхумације, а и тужиоци су се изјаснили да ни они немају средстава да се изврши есхумација. Другостепени суд је побијаном пресудом Гж-160/04 од 21.6.2005. године жалбу тужених уважио, првостепену пресуду преиначио и одбио тужбени захтјев, дајући за овакву одлуку разлоге: да се предложени и изведени докази пред првостепеним судом и то саслушањем друготужиле као парничне странке као и исказа саслушаних свједока не могу прихватити као поуздан доказ за закључак да је пок. С. Р. природан отац млдб. првотужилоца, поготово што он није жив и није могуће његово саслушање у својству парничне странке.

Одлука другостепеног суда није правилна.

У поступку ради утврђивања очинства допуштено је, сагласно истражном начелу које се примјењује у овој врсти поступка употреба свих доказних средстава. Која ће доказна средства у поступку суд употријебити зависи од сваког конкретног случаја.

Првенствено се полази од претпоставке полног опћења у периоду полног зачећа дјетета као полазне основе и у складу са другим чињеницама може бити одлучна за утврђивање ванбрачног очинства. Друга група доказа се заснива на објективном утврђивању чињеница које омогућавају достигнућа савремене науке (медицинска експертиза о трајању трудноће и степену зрелости дјетета, испитивање крвних група и фактора, испитивање насљедно биолошких особина и испитивање ДНК-а методом као најсавременијом методом која даје резултате очинства са приближно 100% вјероватноће).

У погледу утврђивања очинства дјетета у савременом праву је прихваћено и потврђено као поуздано средство доказивања судско-медицинско вјештачење ДНК методом дјетета, његове мајке и лица за које се тврди да је отац дјетета, као и блиских сродника тих лица.

У овом случају у питању је утврђивање очинства лица предника тужених, њиховог оца пок. Р. С. који је погинуо 12.8.1995. године прије рођења првотужиоца који је рођен 30.8.1995. године, па се због тога могло спровести судско-медицинско вјештачење ДНК методом дјетета, његове мајке, тужених који су брачна дјеца пок. С. Р. и његових најближих сродника, оца В. и брата Р. Р.

Првостепени суд је током поступка од Биолошког факултета у Б., Центра за примјену и развој ПЦР-а прибавио извјештај од 09.12.1999. године „да се спорно очинство погинулог С. Р. могло утврђивати анализом његових неспорних сродника, тј. његовог оца, мајке, дјеце, брата и мајке тужених као дјеце пок. Р. С., као и тужених блиских сродника погинулог С. Р.“, а након тога је одредио провођење судско-медицинског вјештачења код наведеног факултета 25.02.2000. године на које су приступили тужиоци, а тужени као и Р. Р. и Р. В. нису приступили, нити су о спријечености обавјестили суд.

Након што је првостепени суд донио пресуду 03.5.2001. године којој је удовољио тужбеном захтјеву, по жалби тужених другостепени суд је пресудом Гж-273/01 од 25.9.2001. године одбио жалбу и потврдио првостепену пресуду, а како је већ речено, по ревизији тужених у којој су изразили спремност да се изврши провођење судско-медицинског вјештачења ДНК методом уз присуство тужених, њиховог стрица и дједа Р. и В. Р., овај суд је рјешењем Рев-470/02 од 09.3.2002. године укинуо другостепену пресуду и предмет вратио том суду да се изведе тај доказ.

Другостепени суд је након што је друготужиља обезбиједила новчана средства за провођење судско-медицинска вјештачења примјеном ДНК методе у Клиничко болничком центру универзитета у С., лабораторији за ДНК анализу, дана 24.5.2005. године одредио судско-медицинско вјештачење примјеном те методе на који су позвани тужиоци, тужени и њихови ближи сродници Р. Р., брат и В. Р., отац погинулог С. Р., а приступили су тужиоци и тужени, док нису приступили блиски сродници погинулог С. Р., В. и Р. Р., па је након одржане расправе другостепени суд, како је речено, донио побијану пресуду којом је жалбу тужених уважио првостепену пресуду преиначио и одбио тужбени захтјев.

Током поступка код првостепеног суда саслушани су свјedoци В. Њ., М. С., Г. Н., Г. Љ. и И. В., који су потврдили наводе друготужиље саслушане у својству парничне странке, да су се са пок. С. Р. и друготужиљом често виђали у кафани Р. Г., а свјedoкиња Љ. Г. као њена дугогодишња интимна пријатељица са којом се дружила још из дјетињства потврдила да је са пок. С. и друготужиљом, као и њеним момком за кога се удала, излазила у наведену кафану и да јој се друготужиља повјерила да је одржавала полне односе са пок. С. и да је остала у другом стању као и да за то вријеме друготужиља није се виђала са другим мушкарцем.

Првостепени суд није погријешо када је без извођења доказа судско-медицинског вјештачења ДНК-а методом, због одбијања блиских сродника пок. С. Р., брата му и оца Р. и В. Р., а на основу исказа друготужиље саслушане у својству парничне странке као и исказа наведених свјedoка, правилно оцијенио ове исказе у прилог закључка да је пок. С. Р. природан отац млдб. првотужиоца.

Одбијање блиских сродника пок. С. Р., брата му Р. и оца В. Р., да приступе и подвргну се судско-медицинском вјештачењу путем ДНК-а методе, чије су провођење у жалбеном и ревизионом поступку предложили тужени са њиховим привременим стараоцем Р. Р., а на чије извођење је указао и овај суд у рјешењу Рев-470/02 од 09.3.2004. године, без обзира што су тужени пред другостепеним судом покушали оправдати неизвођење судско медицинског вјештачења услијед старости дједа им В. Р. и овакво оправдање њиховог недоласка на одређено судско-медицинско вјештачење у Сарајево, као и предлагање вршења есхумације тијела пок. С. Р., а након тога да се проведе доказ судско-медицинског вјештачења примјеном ДНК методе која (есхумација) је нехуманија и далеко скупља од већ одређеног судско медицинског вјештачења

примјеном наведене методе, која је хуманија и много јефтинија и за коју су тужиоци обезбједили новчана средства, по мишљењу овог суда је неоправдано одуговлачење парнице и очигледно на штету млдб. првотужиоца, јер би се провођењем судско медицинско вјештачења ДНК методом уз њихово присуство потврдило или оспорило да је пок. С. Р. природан отац млдб. првотужиоца, са скоро 100% сигурношћу.

Стога се ревизија тужилаца указује основаном, да је другостепени суд на чињенично стање утврђено од првостепеног суда погрешно примјенио материјално право када је одбио тужбени захтјев.

Зато је примјеном одредби чл. 395. ст. 1. ЗПП, у вези с одредбом чл. 456. ст. 1. и 461. Закона о парничном поступку ("Службени гласник Републике Српске", бр. 58/03, 85/03 и 74/05), побијану другостепену пресуду ваљало преиначити тако што је жалба тужених одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Председник вијећа
Стака Гојковић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић